

LR Teisingumo ministrijai
Gedimino pr. 30 Vilnius
El. p.: rastine@tm.lt

2020 m. balandžio 6 d. Nr. 2020-04/09

Siunčiama tik elektroniniu paštu

PASTABOS IR PASIŪLYMAI DĖL LR NOTORIATO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos nekilnojamojo turto plėtros asociacijai (LNTPA), susipažinusi su Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 (**Įstatymas**) 28, 36, 37 ir 50 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 281 straipsniu įstatymo projektu (**Projektas**), tiekia žemiau nurodytus keturis pasiūlymus.

Pirma, **siūlome pakeisti** Projekto 2 straipsnio, kuriuo papildomas Įstatymo 28¹ straipsnis, 4 dalį, kurioje numatyta, kad asmeniui paprašius atlikti notarinį veiksą nuotoliniu būdu, dėl notarinio veiksmo atlikimo būdo sprendžia notaras, kurio priimtas sprendimas atsisakyti atlikti notarinį veiksą nuotoliniu būdu negali būti skundžiamas.

LNTPA manymu, tokia nuostata neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 1, 2 ir 6 punkte nurodyto tikslingumo principo, kuris reiškia, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis, proporcingumo principo, kuris reiškia, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės turi sudaryti kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, nevaržyti teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti, ir aiškumo principo, kuris reiškia, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas.

Projektu siūlomas reglamentavimas yra ydingas dėl kelių priežasčių. Pirmiausia, Projektu nustatyta, kad notaras turi teisę neatlikti notarinio veiksmo nuotoliniu būdu net jeigu jis gali užtikrinti visas Įstatymo 28¹ straipsnio 3 dalyje numatytas priemones. Toks teisinis reglamentavimas nėra tikslingas ir akivaizdžiai sukuria ne lygiateisišką padėtį, kadangi notaras turės teisę ne motyvuodamas savo sprendimo dėl identiškų situacijų skirtingiems žmonėms nuspręsti skirtingai – vienam atlikti notarinį veiksą nuotoliniu būdu, o kitam neleisti (Tikslingumo ir proporcingumo principo pažeidimai). Antra, notaras galės nemotyvuoti savo sprendimo, kadangi jis nėra skundžiamas, todėl asmuo neturės galimybių nustatyti, koku pagrindu remiantis notaras neleidžia atlikti notarinių veiksmų nuotoliniu būdu ir ar toks sprendimas atitinka sąžiningumo, teisingumo ir protingumo principus. Trečia, toks reglamentavimas sukuria terpę notarui piktnaudžiauti jam suteiktais įgaliojimais, prioretizuojant vienus asmenis prieš kitus ir taikant, savo nuožiūra, skirtingas sąlygas.

Siūlome: Pakeisti Įstatymo 28¹ straipsnis 4 dalį ir išdėstyti ją taip: „Asmeniui paprašius atlikti notarinį veiksą nuotoliniu būdu, dėl notarinio veiksmo atlikimo būdo sprendžia notaras. Siekdamas užtikrinti asmens teisėtų interesų apsaugą ar notarinių veiksmų atlikimą reglamentuojančių nuostatų įgyvendinimą, notaras gali neatlikti notarinio veiksmo nuotoliniu būdu, nors ir turi galimybę užtikrinti šio straipsnio 3 dalyje nurodytas sąlygas, informuodamas asmenį, kad dėl notarinio veiksmo atlikimo asmuo turėtų atvykti į notaro biurą. Atsisakymas atlikti notarinį veiksą nuotoliniu būdu privalo būti motyvuotas ir gali būti skundžiamas teisės aktu numatyta tvarka. Atsisakymas atlikti notarinį veiksą nuotoliniu būdu neskundžiamas.“

Antra, **siūlome pakeisti** Projekto 6 straipsnį ir išdėstyti jį taip:

„1. Šis įstatymas, išskyrus 4 straipsnį ir šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja ~~2021 m. sausio 1 d.~~ 2020 m. gegužės 1 dieną“

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ paskelbė Lietuvos Respublikos teritorijoje visuotinio karantino režimą bei į tai, kad notari karantino režimo trukmės metu atlieka tik būtiniausius notarinius veiksmus¹, būtų tikslinga priimti Projektą ir leisti notarams vykdyti veiksmus nuotoliniu būdu jau šiuo metu (jei tik tas technologiškai įmanoma), taip palengvinant notarų darbą ir užtikrinant kuo normalesnį asmenų ir notarų teisinį bendradarbiavimą.

Tokiu būdu, bus ne tik įgyvendinamas Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje numatytų tikslingumo ir proporcingumo principų įgyvendinimas, bet ir kartu bus palengvinama administracinė našta tiek asmenims, tiek notarams.

Didžioji dauguma valstybės institucijų jau yra priėmusios ar priims artimiausiu metu, sprendimus dėl paslaugų teikimo nuotoliniu būdu, kaip pavyzdžiui Aplinkos ministerija dėl statybos užbaigimo procedūros tvarkos aprašo, pagal kurį statybos užbaigimą bus galima vykdyti nuotoliniu būdu².

Trečia, **siūlome papildyti** Projektą nauju 7 straipsniu, kuriame būtų nustatyta notaro pareiga proporcingai sumažinti notarų imamą atlyginimą už notarinių veiksmų atlikimą, jei tokie veiksmai atliekami nuotoliniu būdu.

Notarams leidus atlikti notarinius veiksmus nuotoliniu būdu sumažėtų jiems tenkanti administracinė našta, susijusi su asmenų priėmimu ir jų aptarnavimu vietoje. Tuo pagrindu, yra tikslinga mažinti atlyginimą už notarinių veiksmų atlikimą. Tuo labiau, kad kitų teisinių veiksmų atlikimui nuotoliniu būdu elektroninių ryšių priemonėmis yra taikomi sumažinti dydžiai. Pavyzdžiui, Civilinio proceso kodekso 80 straipsnio 7 dalyje numatyta, kad teikiant procesinius dokumentus ir jų priedus teismui tik elektroninių ryšių priemonėmis, mokama 75 procentai už atitinkamą procesinį dokumentą mokėtinos žyminio mokesčio sumos.

Siūlome: Papildyti Projektą nauju 7 straipsniu:

„Papildyti 19 straipsnį 2 dalimi:

Už notarinių veiksmų atlikimą, kuris yra atliekamas nuotoliniu būdu šio Įstatymo numatyta tvarka, notaras ima 75 procentų dydžio atlyginimą, įtvirtintą šio straipsnio 1 dalyje.“

Pažymime, kad atstovaudami skaidrų ir ženklų pridėtinę vertę Lietuvos ūkiui kuriantį verslą, esame suinteresuoti spartesniu, skaidriu ir šiuolaikišku notarinių paslaugų teikimu, perkelti jas į elektroninę erdvę, laikantis sparčiai besiformuojančios gerosios kitų LR institucijų praktikos. Esame pasirengę prisidėti žiniomis ir įžvalgomis tobulinant notarų paslaugų teikimą.

Pagarbiai,

LNTPA direktorius

Mindaugas Statulevičius

¹ <https://www.notarurumai.lt/naujienos/naujienos/karantino-slygomis-dirba-absoliuti-dauguma-notar>
<https://www.vz.lt/paslaugos/2020/03/20/notarai-visoje-lietuvoje-siandien-atnaujina-darba>

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/6b691a61703111eaa38ed97835ec4df6>